

Mämmet дәli we Köprüli Mämmet paşa

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 24 января, 2025

Mämmet дәli we Köprüli Mämmet paşa MÄMMET DÄLI we KÖPRÜLI MÄMMET PAŞA

Siz köplenç «Muhteşem Yüzyıl» («Великолепный век») teleserialyndaky Hürrem bilen Süleýman barada köp eşdensiňiz. Soltan Mämmet IV hakda welin kân zat bilýän dälсиňiz. Mämmet IV osmanly patyşalarynyň iň meşhurlaryndandyr.

Mämmet IV-iň döwründe döwletiň bitewiligi çat açypdyr. Parahorlyk we wezipeli ýerleri satmak hiç bir döwletde, hiç bir döwürde görülmedik-eşdilmedik derejede artypdyr.

Mämmet IV ýedi ýaşynda tagta geçipdir. Ýurdy onuň enesi Kösem soltan dolandyrypdyr. Kösem soltanyň iň uly kömekçileri-de Ýanyçarlar gwardiýasynyň ýolbaşçylarydyr. Aýdany aýdan, edeni eden ýerinde bolýan ýanyçarlar azyp, ýetjek derejelerine ýetipdir. Soňabaka adamlary zor bilen diňe öz ýöredýän dükanlaryndan söwda etmäge mejbur edipdirler. Garamaýak işçiler we sypahylar mundan nägile bolupdyr. Köşkde bolsa zowky-sapa aňrybaş derejä çykypdyr. Iki başyny deňläniň biri Kösem soltany bogup öldürýär. Bu gezek ýanyçarlar gozgalaň turuzýar. Gozgalaň basyp ýatyrylýar. Kösem soltanyň ýerini Mämmet IV-iň ejesi Turhan soltan eýeleýär.

Atlar üýtgeşe-de, düzgün üýtgemeýär.

Ýykgynçylyk, urdumşalyk dowam edip, döwlet diýilýän zatdan nam-nyşan galmandyr. Osmanlyny işiň nämedigini bilmeýän, ýarym jahyl gatlaklar dolandyrmaga başlaýar.

Jahyl, parahor gatlak döwletiň iň jogapkärli wezipelerini pul bilen satyn alypdyr. Pursatdan peýdalanan wenesiýalylar türk flotiliýasyny ýakyp, külüni göge sowurýar. Çanakkale bogazyny petikläp, adalary basyp alýar.

Döwletiň bu gözgyny haly Köprüli Mämmet paşanyň baş wezir (sadrizam) bolan 1956-njy ýylyna çenli dowam edýär.

Heý, soňy bolmazmy döwleti talamagyň?

Bir Mämmet däli (Deli Mehmet) gider, Köprüli Mämmet geler...

Hemme zat gowy bolar.

Wagtyň ygtyýaryna goýalyň. Wagt görkezer.

Mehmet ERDÜL.

E-posta : mehmeterdul@karsiyakahaber.com

07.01.2019 ý. Taryhy makalalar